

LADÁNYI ERIKA – FORRAI ERZSÉBET – GYURIS TAMÁS
A FALUGONDNOKI ÉS TANYAGONDNOKI SZOLGÁLATOKRÓL I.

A falugondnokság gondolatát *Kemény Bertalan* fogalmazta meg, amikor a nyolcvanas években, a Városépítési Tudományos és Tervezési Intézet munkatársaként szembesült azzal, hogy egyes falvakat fejlesztendőnek, másokat életképtelennek minősítenek. A falugondnokság új típusú válasz volt a problémára, hiszen minimális forrásigénnyel érdemi fejlesztés lehetőségét jelentette, mind a falu külső kapcsolatait, mind a falu belső élete szempontjából. 1989-ben elnökségével megalakult a *Falufejlesztési Társaság*, amelyet a Soros Alapítvány támogatott. Nagyrészt az ő munkájuk eredményeképpen 1990-ben, néhány héttel az első, „rendszerátalakító” választások előtt, az ország talán legrosszabb helyzetű területén, a Csereháton indulhattak meg az első falugondnoki szolgálatok, akkor még a megyei tanács támogatásával.

1991-ben indította az ágazati minisztérium azt az évente ismétlődő, meghívásos pályázat-sorozatot, amely a falu- és tanyagondnoki szolgálatok kiépülését eredményezte. Itt kell megemlítsük *Szanyi Éva* nevét, aki minisztériumi munkatársként felkarolta, és 1990-től 2003-ban bekövetkezett haláláig tántoríthatatlanul képviselte és támogatta a falugondnokság ügyét. Évről évre újabb megyékre terjesztették ki a pályázati lehetőséget, míg 1998 óta már az ország összes érintett települése pályázhat.

Ezzel párhuzamosan jöttek létre a *falugondnoki egyesületek*, az egy vagy több megye területén dolgozó falugondnokok összefogásával, egyesületenként változó számú (20-150) taggal. 2000-ben a falugondnoki egyesületek és a Falufejlesztési Társaság megalapította a Magyar Tanya- és Falugondnoki Szövetséget. A falu- és tanyagondnoki szolgálatok hálózatának kiépülésében tehát magyarországi viszonylatban rendkívül erőteljes volt a civil szervezetek szerepe.

A Szociális Törvény 60. § (1) bekezdésének megfogalmazása szerint: „*A falugondnoki, illetve a tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.*”

Az alábbiakban ismertetett felmérést az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium megbízásából a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Szociálpolitikai Főosztálya készítette 2005 tavaszán.

Felmérésünk során a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet által nyilvántartott összes (723) falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatot működtető települést megkerestük önkitöltős kérdőíveinkkel 2005 májusában.

Az alábbi összefoglaló táblázat a nyilvántartott falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatot működtető településeket tartalmazza megyei, regionális és településnagyság szerinti bontásban a vonatkozó országos KSH által nyilvántartott települési adatokkal összevetve.

1. sz. táblázat
Az ország településeinek, illetve a falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatot működtető települések száma megyei és településnagyság szerinti bontásban

Régió	Megye	0 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 - 99 999	100 000 és felette	Össz.
Közép-Magyarország	Budapest	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Pest	6	14	40	63	30	20	10	1	-	184
	települések száma	6	14	40	63	30	20	10	1	1*	185
	<i>Budapest</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Pest megye</i>	2	-	1	3	1	1	-	-	-	-
	szolgálatot működtető települések száma	2	-	1	3	1	1	-	-	-	-
Közép-Dunántúl	Fejér	6	18	33	38	7	3	-	1	1	107
	Komárom-Esztergom	5	16	22	21	5	2	3	1	-	75
	Veszprém	103	56	38	15	5	2	3	1	-	223
	települések száma	114	90	93	74	17	7	6	3	1	405
	<i>Fejér</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Komárom-Esztergom</i>	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Veszprém</i>	38	10	7	-	-	-	-	-	-	-
	szolgálatot működtető települések száma	39	11	8	-	-	-	-	-	-	-
Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron	47	48	50	24	1	2	1	1	1	175
	Vas	131	52	18	9	1	4	-	1	-	216
	Zala	155	56	34	7	2	-	1	2	-	257
	települések száma	333	156	102	40	4	6	2	4	1	648
	<i>Győr-Moson-Sopron</i>	18	3	1	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Vas</i>	43	6	1	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Zala</i>	50	16	4	-	-	-	-	-	-	-
	szolgálatot működtető települések száma	111	25	6	-	-	-	-	-	-	-
Dél-Dunántúl	Baranya	202	49	30	14	1	3	1	-	1	301
	Somogy	107	69	42	17	4	3	1	1	-	244
	Tolna	28	26	29	17	3	2	3	-	-	108
	települések száma	337	144	101	48	8	8	5	1	1	653
	<i>Baranya</i>	86	15	4	-	-	1	-	-	-	-
	<i>Somogy</i>	41	15	6	4	-	-	-	-	-	-

	<i>Tolna</i>	8	3	4	4	-	-	-	-	-	-
	<i>szolgálatot működtető települések száma</i>	135	33	14	8	-	1	-	-	-	-

Északi-Magyarországi	Borsod-Abaúj-Zemplén	135	83	78	42	9	7	2	-	1	357
	Heves	11	26	36	39	2	1	2	1	-	118
	Nógrád	28	46	36	13	1	3	1	-	-	128
	települések száma	174	155	150	94	12	11	5	1	1	603
	<i>Borsod-Abaúj-Zemplén</i>	106	23	8	3	1	-	-	-	-	-
	<i>Heves</i>	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>Nógrád</i>	22	10	4	-	-	-	-	-	-	-
	<i>szolgálatot működtető települések száma</i>	130	34	12	3	1	-	-	-	-	-
Északi-Alföld	Hajdú-Bihar	5	13	21	22	12	6	2	-	1	82
	Jász-Nagykun-Szolnok	5	10	20	20	13	5	3	1	-	77
	Szabolcs-Szatmár-Bereg	34	64	53	59	11	6	-	-	1	228
	települések száma	44	87	94	101	36	17	5	1	2	387
	<i>Hajdú-Bihar</i>	5	2	4	3	2	-	-	-	-	-
	<i>Jász-Nagykun-Szolnok</i>	2	3	2	4	-	-	-	-	-	-
	<i>Szabolcs-Szatmár-Bereg</i>	23	14	7	8	3	-	-	-	-	1
	<i>szolgálatot működtető települések száma</i>	30	19	13	15	5	-	-	-	-	1
Dél-Alföld	Bács-Kiskun	6	18	34	41	11	5	3	-	1	119
	Békés	5	11	18	19	13	5	3	1	-	75
	Csongrád	2	12	11	25	5	1	3	-	1	60
	települések száma	13	41	63	85	29	11	9	1	2	254
	<i>Bács-Kiskun</i>	3	9	17	5	1	1	-	-	-	-
	<i>Békés</i>	3	3	5	1	-	-	1	-	-	-
	<i>Csongrád</i>	-	5	1	6	-	-	-	-	-	-
	<i>szolgálatot működtető települések száma</i>	6	17	23	12	1	1	1	-	-	-
Települések összesen		1 021	687	643	505	136	80	42	12	9	3 135
<i>Szolgálatot működtető települések száma összesen</i>		453	139	77	41	8	3	1	-	1	-

Láthatjuk a táblázat adataiból, hogy a 3135 település 23,1%-a (723) működtet falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatot. Természetesen a szolgáltatás ennél több településre is kiterjed, illetve kiterjedhet, azonban a nyilvántartásban szereplő információk nem tartalmaznak erre vonatkozóan adatot. (Az ország településeire vonatkozó ilyen típusú bontást csak a 2001. évi Szociális Statisztikai Évkönyvben találtunk, ebből kifolyólag a települések száma is az ekkori állapotot tükrözi.)

A felmérésben szereplő falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető településekről

A 723 vonatkozó szolgálatot működtető település közül összesen 306 küldte meg részünkre a kitöltött kérdőívet. A visszaérkezési arány tehát 42,3%-os. Az alábbiakban kizárólag az adatbázisban szereplő (306) falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatot működtető település adatait és annak elemzését ismertetjük, melyek nem tekinthetők reprezentatívnak az

ország összes falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető településére nézve, de mindenképpen alapvető és releváns információkat tartalmaznak.

A szolgálatot működtető településre vonatkozó kérdőíveket legnagyobb arányban (40,2%) falugondnokok, tanyagondnokok, közel egyharmadában (29,7%) polgármesterek, közel egynegyedében (23,9%) pedig jegyzők töltötték ki. A kitöltő beosztását 5,9% esetében – válasz hiányában – nem ismerjük.

A 306 válaszadó település 80,1%-a (245 település) falugondnoki, 19,3%-a (59) tanyagondnoki szolgálatot működtet, míg 0,6% (2) nem adott választ erre a kérdésre.

A 2. sz. táblázat segítségével tekintsük át a felmérésben szereplő falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések *regionális és településnagyság szerinti megoszlását*.

2. sz. táblázat
A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések regionális és településnagyság szerinti megoszlása

Régió		A település lélekszáma (fő)									Összesen
		0-499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	100 000 és felette	
Közép-Magyarország	település	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
	%	-	-	-	100,0	-	-	-	-	-	100,0
Közép-Dunántúl	település	14	2	5	-	-	-	-	-	-	21
	%	66,7	9,5	23,8	-	-	-	-	-	-	100,0
Nyugat-Dunántúl	település	40	9	3	-	-	-	-	-	-	52
	%	76,9	17,3	5,8	-	-	-	-	-	-	100,0
Dél-Dunántúl	település	53	18	5	3	-	-	-	-	-	79
	%	67,1	22,8	6,3	3,8	-	-	-	-	-	100,0
Észak-Magyarország	település	61	15	5	-	-	-	-	-	-	81
	%	75,3	18,5	6,2	-	-	-	-	-	-	100,0
Észak-Alföld	település	12	7	4	8	1	-	-	-	3	35
	%	34,3	20,0	11,4	22,9	2,9	-	-	-	8,6	100,0
Dél-Alföld	település	4	11	10	9	1	1	-	-	-	36
	%	11,1	30,6	27,8	25,0	2,8	2,8	-	-	-	100,0
Összesen	település	184	62	32	22	2	1	-	-	3	306
	%	60,1	20,3	10,5	7,2	0,7	0,3	-	-	1,0	100,0

Láthatjuk, hogy a dél-alföldi és a közép-magyarországi régiók kivételével minden régióban értelemszerűen az ötszáz főnél kisebb lélekszámú települések működtetnek legnagyobb arányban falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot. Látható továbbá, hogy legkevésbé a közép-magyarországi régióban találunk falugondnoki szolgálatot működtető települést, míg a

legnagyobb arányban Észak-Magyarországon és Dél-Dunántúlon. Ez feltehetően összefügg az ország településszerkezetével, hiszen e két utóbbi régióban – ahogy az 1. számú táblázat adatai is mutatják – igen magas számban találunk településeket, melyeknek legalább fele ezer főnél kisebb lélekszáma. (A százezernél nagyobb lélekszámú települések esetében természetesen arról az esetről van szó, amikor a település külterületén, illetve tanyáin élő lakosság ellátásáról gondoskodik a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálat.)

Felmérésünk során vizsgáltuk azt is, hogy a falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatot működtető települések lélekszáma hogyan változott a szolgálat létrejöttének ideje és az adatfelvétel ideje között. A település lélekszámára vonatkozó kérdéseinkre összesen 300 település adott választ. Azt tapasztaltuk, hogy a szolgálatot működtető települések több mint kétharmada (70,0%) esetében csökkent, 28,7%-a esetében nőtt és 1,3% esetében nem változott a lélekszám. Az alábbi táblázat a település lélekszámának változására vonatkozó adatokat tartalmazza településnagyság szerinti bontásban.

3. sz. táblázat
A település lélekszámának változása a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálat létrehozása óta

A település lélekszámának változása		A település lélekszáma (fő)									Összesen
		0-499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	100 000 és felette	
Csökkent	település	138	42	17	11	1	1	-	-	-	210
	%	76,2	67,7	54,8	52,4	50,0	100,0	-	-	-	70,0
Nem változott	település	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	%	2,2	-	-	-	-	-	-	-	-	1,3
Nőtt	település	39	20	14	10	1	-	-	-	2	86
	%	21,5	32,3	45,2	47,6	50,0	-	-	-	100,0	26,7
Összesen	települések	181	62	31	21	2	1	-	-	2	300
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	100,0	100,0

Minél kisebb egy település, annál nagyobb arányban jellemző, hogy a szolgálat létrehozása és az adatfelvétel ideje között csökkent a lélekszáma. E tendencia alól kivételt képez az egyetlen tíz- és húszezer fő közötti település.

Az alábbiakban azt tekintjük át, hogy a szociális törvény hatálybalépéséhez képest jellemzően mikor kezdték meg a válaszadó települések a falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatok működtetését. A szolgálat létrehozásának idejét illetően összesen 300 település választ ismerjük. Az adatbázisban szereplő települések válaszai szerint legkorábban, 1989-ben két település hozott létre falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot.

4. sz. táblázat
A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések megoszlása a működtetés megkezdésének ideje szerint

Mióta működik a szolgálat?		A szolgálat típusa		Összesen
		falugondnoki	tanyagondnoki	
1992 és előtte	település	41	4	45
	%	17,0	6,8	15,0
1993 és utána	település	200	55	255
	%	83,0	93,2	85,0
Összesen	település	241	59	300
	%	100,0	100,0	100,0

Láthatjuk, hogy mind a falugondnoki, mind a tanyagondnoki szolgálatokat a működtető települések jelentős többsége (összességében 85,0%-a) 1993-ban és azt követően hozta létre. A szociális törvény hatályba lépését megelőzően kezdte meg a települések 15,0%-a vonatkozó szolgálatok működtetését. Az 1993 előtti időszakban több mint kétszer annyi (17,0%) település hozott létre falugondnoki szolgálatot, mint amennyi tanyagondnoki szolgálatot (6,8%).

A válaszadó településeken jellemzően (98,4%-ban) a települési önkormányzat tartja fenn a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot. A települések által működtetett szolgálatokra vonatkozó *fenntartó szervezeti formája szerinti* részletes adatokat az alábbi táblázat tartalmazza.

5. sz. táblázat
A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések megoszlása a szolgálat fenntartója szerint

A szolgálat típusa		A fenntartó			Összesen
		települési önkormányzat	alapítvány, egyesület	egyházi szervezet	
falugondnoki	település	242	2	-	244
	%	99,2	0,8	-	100,0
tanyagondnoki	település	56	2	1	59
	%	94,9	3,4	1,7	100,0
Összesen	település	298	4	1	303
	%	98,4	1,3	0,3	100,0

A táblázat adatai szerint a települési önkormányzatok (98,4%) mellett a szolgálatok 1,3%-át tartja fenn alapítvány vagy egyesület, 0,3%-át pedig egyházi szervezet. Látható tehát, hogy egyáltalán nem találunk profitorientált szervezetet a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatok létrehozásában és működtetésében.

Következő kérdésünk arra irányult, hogy az adott településen, vagy más településen található-e a szolgálat működtetője. Azt tapasztaltuk, hogy jellemzően (92,8%-ban) az adott településen van az a szervezet (települési önkormányzat, alapítvány, egyesület, egyházi szervezet), amely működteti a szolgálatot, és csupán 0,7% esetében található más településen a szolgálat működtetője. Arra a kérdésre, hogy a szolgálat működtetője mely településen található, 6,5% (20 település) nem válaszolt.

Azok a települések, amelyek maguk tartják fenn és működtetik a falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot, jellemzően (83,1%) egyetlen települést látnak el – a sajátjukat –, a válaszadók 4,9%-a két települést, 2,1%-a három települést, 0,4%-a négy települést lát el összesen, 9,5% pedig nem adott választ erre a kérdésre. Tehát az a 284 település, ahol a falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálat működtetője az adott településen található, összesen 334 települést lát el.

A *települések jellegére* is rákérdeztünk, a kérdőív kitöltőinek több válasz megjelölésére is lehetősége volt. Tehát az alábbiakban ismertetett arányszámok nem összeadhatók. Azt tapasztaltuk, hogy a válaszadó települések egyharmada (33,3%) zsáktelepülés, 12,1%-a szórt szerkezetű (szeges, egymástól távol eső házak), 12,7% esetében magas a külterületi lakosok száma, további 10,5% tanyás település. A válaszadók egynegyede (25,2%) jelölte meg az „egyik sem” válaszlehetőséget, esetükben – a szöveges válaszaik alapján – jellemzően kis lélekszámú településekről, egyéb belterületről vagy külterületről van szó, melyekre a fentiekben felsorolt jellemzők egyike sem igaz.

A felmérés során külön figyelmet fordítottunk arra, hogy megtudjuk: az érintett települések lakói milyen szolgáltatásokat tudnak nap mint nap igénybe venni, azaz milyen állandó szolgáltatások vannak a településen. Ugyanezt megkérdeztük a válaszadó településhez legközelebb eső szomszédos településre vonatkozóan is. Az erre vonatkozó részletes adatokat a következő táblázat tartalmazza. Az egyes szolgáltatások meglétére vonatkozó kérdésekre eltérő számú válasz érkezett, melyet a táblázatban külön oszlopban tüntettünk fel

6. sz. táblázat

A válaszadó településen és a hozzá legközelebb eső településen elérhető szolgáltatások

A szolgáltatás megnevezése	Az adott szolgáltatás állandó-e a településen?		A válaszadó települések száma összesen	Az adott szolgáltatás állandó-e a legközelebb eső szomszéd településen?		A válaszadó települések száma összesen
	igen	nem		igen	nem	
polgármesteri hivatal	246 83,4%	49 16,6%	295 100,0%	249 88,9%	31 11,1%	280 100,0%
körjegyzőség	100 35,0%	186 65,0%	286 100,0%	163 60,4%	107 39,6%	270 100,0%
bölcsőde	6 2,2%	267 97,8%	273 100,0%	36 14,0%	222 86,0%	258 100,0%
óvoda	161 54,9%	132 45,1%	293 100,0%	249 86,8%	38 13,2%	287 100,0%
általános iskola	129 45,1%	157 54,9%	286 100,0%	238 82,9%	49 17,1%	287 100,0%
könyvtár	240 80,8%	57 19,2%	297 100,0%	253 88,5%	33 11,5%	286 100,0%
művelődési ház	250 83,6%	49 16,4%	299 100,0%	257 90,2%	28 9,8%	285 100,0%
teleház	107 38,1%	174 61,9%	281 100,0%	138 52,1%	127 47,9%	265 100,0%
sportlétesítmény	169 58,7%	119 41,3%	288 100,0%	218 79,3%	57 20,7%	275 100,0%
templom	288 95,4%	14 4,6%	302 100,0%	289 99,3%	2 0,7%	291 100,0%
rendőr, körzeti megbízott	125 43,9%	160 56,1%	285 100,0%	188 67,1%	92 32,9%	280 100,0%
polgárőrség	129 44,5%	161 55,5%	290 100,0%	154 56,0%	121 44,0%	275 100,0%
állatorvos	89 31,3%	195 68,7%	284 100,0%	156 57,1%	117 42,9%	273 100,0%
háziiorvosi rendelő	267 87,8%	37 12,2%	304 100,0%	281 96,9%	9 3,1%	290 100,0%
fogorvosi rendelő	57 20,3%	224 79,7%	281 100,0%	155 56,0%	122 44,0%	277 100,0%
védőnő	169 57,9%	123 42,1%	292 100,0%	243 85,0%	43 15,0%	286 100,0%
gyógyszertár	71 25,2%	211 74,8%	282 100,0%	175 63,4%	101 36,6%	276 100,0%
házi segítségnyújtás (házi gondozás)	206 72,3%	79 27,7%	285 100,0%	215 78,8%	58 21,2%	273 100,0%
idősek klubja	111 39,4%	171 60,6%	282 100,0%	171 64,5%	94 35,5%	265 100,0%
családsegítő szolgáltatás / szakember	155 54,4%	130 45,6%	285 100,0%	197 72,4%	75 27,6%	272 100,0%
gyermekjóléti szolgáltatás / szakember	199 69,1%	89 30,9%	288 100,0%	229 82,4%	49 17,6%	278 100,0%
vasútállomás	62 22,1%	219 77,9%	281 100,0%	119 43,8%	153 56,2%	272 100,0%
buszmegálló (távolsági buszjárat)	292 97,0%	9 3,0%	301 100,0%	286 99,0%	3 1,0%	289 100,0%
posta	115 39,5%	176 60,5%	291 100,0%	221 78,1%	62 21,9%	283 100,0%
mobil posta	187 64,9%	101 35,1%	288 100,0%	101 38,8%	159 61,2%	260 100,0%
élelmiszerbolt	299 97,7%	7 2,3%	306 100,0%	288 99,0%	3 1,0%	291 100,0%
gazdabolt	40 14,4%	238 85,6%	278 100,0%	116 43,0%	154 57,0%	270 100,0%
termény- és takarmánybolt	99 34,5%	188 65,5%	287 100,0%	176 63,3%	102 36,7%	278 100,0%

italbolt	267 88,4%	35 11,6%	302 100,0%	279 96,5%	10 3,5%	289 100,0%
mobil bolt	68 24,4%	211 75,6%	279 100,0%	82 31,1%	182 68,9%	264 100,0%
piac	40 14,4%	238 85,6%	278 100,0%	91 33,7%	179 66,3%	270 100,0%
szórakozóhely	96 33,9%	187 66,1%	283 100,0%	165 53,9%	107 39,3%	272 100,0%
étterem	66 23,4%	216 76,6%	282 100,0%	127 46,4%	147 53,6%	274 100,0%
áramszolgáltatás	303 99,3%	2 0,7%	305 100,0%	289 99,3%	2 0,7%	291 100,0%
gázszolgáltatás	255 84,2%	48 15,8%	303 100,0%	262 90,0%	29 10,0%	291 100,0%
ivóvíz-ellátás	304 99,3%	2 0,7%	306 100,0%	291 100,0%	-	291 100,0%
szennyvízcsatorna	103 36,3%	181 63,7%	284 100,0%	133 48,9%	139 51,1%	272 100,0%
nyilvános telefon / telefonfülke	300 98,7%	4 1,3%	304 100,0%	288 99,7%	1 0,3%	289 100,0%
lakóházakba bekötött telefonvonal	304 99,7%	1 0,3%	305 100,0%	290 99,7%	1 0,3%	291 100,0%
kábeltelevízió-szolgáltatás	125 43,0%	166 57,0%	291 100,0%	184 65,7%	96 34,3%	280 100,0%
internetszolgáltatás	238 80,7%	57 19,3%	295 100,0%	242 86,5%	38 13,6%	280 100,0%
bank / takarékszövetkezet	68 24,0%	215 76,0%	283 100,0%	163 59,3%	112 40,7%	275 100,0%
bankautomata	34 12,1%	248 87,9%	282 100,0%	99 36,8%	170 63,2%	269 100,0%

Láthatjuk a táblázat adataiból, hogy a falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálatot működtető, válaszadó települések között alacsony arányban, de van olyan település, melyen nincs áramszolgáltatás (0,7%), nincs ivóvíz-ellátás (0,7%). Az adatbázisban szereplő települések 15,8%-án nincsen gázszolgáltatás, szennyvízcsatorna pedig a települések közel kétharmadán (63,7%) nem található.

Láthatjuk továbbá, hogy bölcsőde a települések 97,8%-án, óvoda 45,1%-án, általános iskola több mint a felén (54,9%-án) nem található. Nincs vasútállomás és gyógyszertár a települések háromnegyedén, fogorvosi rendelő 79,7%-án, idősek klubja 60,6%-án, posta 60,5%-án. Azokon a településeken azonban, ahol nem működik posta, mindenhol van mobilposta-szolgáltatás.

(Egyetlen olyan településsel találkoztunk válaszadóink között, ahol sem élelmiszerbolt, sem mozgó bolt nem található.)

A válaszadó településeken legnagyobb arányban – az áramszolgáltatás és ivóvíz-ellátás arányait követően – élelmiszerboltot (97,7%), távolsági buszjárat buszmegállóját (97,0%), templomot (95,4%) találunk.

A táblázat adatai azt mutatják, hogy a válaszadó településekhez legközelebb elhelyezkedő (szomszéd) településeken bizonyos szolgáltatásokat, intézményeket jóval nagyobb arányban találunk – például bölcsődét, óvodát, általános iskolát, védőnőt, fogorvosi rendelőt, sportlétesítményt –, mint a falugondnoki szolgálatot működtető településeken.

A kért szolgáltatások, intézmények körében több olyannal is találkozhatunk, melyek sem az adott – falugondnoki szolgáltatást működtető – településen, sem a hozzá legközelebb eső szomszédos településen nem találhatók meg, nem elérhetők. Például a válaszadók 70,3%-ára igaz, hogy sem az adott településen, sem a legközelebbi szomszéd településen nincs bölcsőde, 6,9%-ra igaz ugyanez az óvodák esetében, 9,8%-ra az általános iskola esetében, 10,8%-ra a védőnő esetében. További példák: a válaszadók több, mint egynegyedére (27,5%) igaz, hogy sem a szolgálatot működtető településen, sem a hozzá legközelebb eső szomszédos településen nincsen gyógyszertár, 45,1%-ra igaz ugyanez a vasútállomást illetően, 8,5%-ra pedig a gázszolgáltatást illetően.

A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések további jellemzése érdekében kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy mennyi volt a *munkanélküliek száma* a településen a szolgálat létrejöttékor, és az adatfelvétel idején. (Munkanélkülinek tekintettünk minden aktív korú nem foglalkoztatottat, függetlenül attól, hogy regisztrált vagy sem.) A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálat létrejöttékor átlagosan 9,1% volt a munkanélküliek aránya a működtető településeken, az adatfelvétel idején pedig átlagosan 9,5%, tehát összességében a két átlagot tekintve nőtt a munkanélküliek aránya a felmérésben szereplő településeken.

A 7. sz. táblázat mutatja a válaszadó (262) településeken a munkanélküliek számának változását településnagyság szerinti bontásban.

7. sz. táblázat
A településen élő munkanélküliek arányának változása településnagyság szerinti bontásban

A településen élő munkanélküliek arányának változása		A település lélekszáma (fő)									Összesen
		0-499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	100 000 és felette	
Csökkent	település	75	12	14	10	-	1	-	-	-	112
	%	45,7	24,5	50,0	62,5	-	100,0	-	-	-	42,7

Nőtt	település	89	37	14	6	2	-	-	-	2	150
	%	54,3	75,5	50,0	37,5	100,0	-	-	-	100,0	57,3
Összesen	települé s	164	49	28	16	2	1	-	-	2	262
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	100,0	100,0

Láthatjuk, hogy kétezer fős lélekszámnál kisebb települések több mint felén növekedett a munkanélküliek aránya.

A felmérésben szereplő települések csaknem mindegyikén (96,4%-án, 295 településen) van lehetőség *közcélú, közhasznú munka* végzésére, 1,6%-án nincs erre lehetőség, 2,0% pedig nem adott választ a kérdésre. Az adatbázisban szereplő települések közül 275 település válaszolt arra a kérdésre, hogy az adatfelvétel idején hány fő végzett közcélú, közhasznú munkát a településen, számuk összesen 3013 fő, ami településenként átlagosan 11 főt jelent. A település lélekszámahoz viszonyítva átlagosan a településen élők 2,1%-a végzett közcélú, közhasznú munkát az adatfelvétel idején.

Az alábbiakban az arra vonatkozó adatokat ismertetjük, hogy milyen arányban élnek *idős emberek*, azaz 60 év felettiak a településen. A 60 év feletti lakosok számára vonatkozó adatokat összesen 279 település adta meg.

8. sz. táblázat
A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések megoszlása a településen élő 60 év felettiak aránya és a település nagysága szerint

A településen élő 60 év felettiak aránya		A település lélekszáma (fő)									Összesen
		0-499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	100 000 és felette	
0,0%-20,0%	település	35	18	15	13	1	-	-	-	2	84
	%	20,5	34,6	50,0	65,0	50,0	-	-	-	66,7	30,1
20,1%-30,0%	település	68	26	10	4	1	1	-	-	-	110
	%	39,8	50,0	33,3	20,0	50,0	100,0	-	-	-	39,4
30,1%-40,0%	település	43	3	3	3	-	-	-	-	-	52
	%	25,1	5,8	10,0	15,0	-	-	-	-	-	18,6
40,1%-50,0%	település	14	3	-	-	-	-	-	-	-	17
	%	8,2	5,8	-	-	-	-	-	-	-	6,1
50,1 -60,0%	település	6	-	1	-	-	-	-	-	-	7
	%	3,5	-	3,3	-	-	-	-	-	-	2,5
60,1% és felette	település	5	2	1	-	-	-	-	-	1	9
	%	2,9	3,8	3,3	-	-	-	-	-	33,3	3,2
Összesen	települé s	171	52	30	20	2	1	-	-	3	279
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	100,0	100,0

A táblázat adataiból láthatjuk, hogy minél kisebb egy település, annál nagyobb arányban találjuk a 60 év felettieket. Az ötszáz főnél kisebb lélekszámú települések 39,7%-án a 60 év felettiek aránya a 30,0%-ot is meghaladja.

A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető települések közel háromnegyedén (73,9%) vannak működő, aktív *civil szervezetek*, 23,2%-án nincsenek, és 2,9% nem válaszolt az erre vonatkozó kérdésre. Az alábbi táblázatban településnagyság szerinti bontásban láthatjuk, hogy hol vannak aktív civil szervezetek.

9. sz. táblázat

A falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatot működtető településeken található civil szervezetek

Vannak-e aktív civil szervezetek a településen?		A település lélekszáma (fő)									Összesen
		0-499	500 – 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 – 99 999	100 000 és felette	
igen	település	118	51	32	19	2	1	-	-	3	226
	%	66,7	83,6	100,0	90,5	100,0	100,0	-	-	100,0	76,1
nem	település	59	10	-	2	-	-	-	-	-	71
	%	33,3	16,4	-	9,5	-	-	-	-	-	23,9
Összesen	település	177	61	32	21	2	1	-	-	1	297
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-	100,0	100,0

Láthatjuk a táblázat adataiból, hogy minél nagyobb egy település, annál inkább találkozhatunk aktív civil szervezettel. A legkisebb lélekszámú – ötszáz fő alatti – településeken a legmagasabb (33,3%) azon települések aránya, ahol egyáltalán nincs a településen működő civil szervezet.

Természetesen egy-egy településen akár több, különböző tevékenységet végző civil szervezet is működik. A válaszadó (297) települések közel háromnegyedén (73,1%) található kulturális tevékenységet végző civil szervezet, 37,4%-án rendvédelmi céllal működő civil szervezet (jellemzően polgárőrség), több, mint egynegyedén (28,3%) szociális tevékenységet végző, 17,8%-án pedig egészségügyi jellegű tevékenységet végző civil szervezet. A felmérésben szereplő települések 52,9%-a jelezte, hogy a fenti felsorolásban nem szereplő, egyéb aktív civil szervezet (is) működik a településen, az egyéb kategóriánál jellemzően a következő tevékenységeket végző civil szervezeteket tüntették fel: környezetvédelem, falufejlesztés, sport, nyugdíjas klub, ifjúsági klub.

A felmérésben szereplő falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatokról

A *működési engedélyek* kapcsán nem találkozunk különösebb differenciáltsággal, hiszen 290 szolgálat (94,8%) végleges működési engedéllyel, 9 szolgálat (2,9%) ideiglenes működési engedéllyel rendelkezik, 1 szolgálatnak (0,3%) nincs működési engedélye, 6 szolgálatról (2,0%) pedig nincs adatunk. A két szolgálat típus között sem találunk lényeges különbséget, mindössze tehát annyit jegyzünk meg, hogy működési engedéllyel egy falugondnoki szolgálat nem rendelkezik. A fenntartók annyiban különböznek, amennyiben ideiglenes működési engedéllyel, illetve a nélkül működő szolgálatot kizárólag a települési önkormányzati fenntartásuk esetében találunk. Az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező szolgálatok az ötszáz fő alatti települések esetében 1,7%-ot (3 szolgálat), az ötszáz és ezer fő közötti

településeknél 5,0%-ot (3), végül a kettő- és ötezer fő közötti települések esetében 13,6%-ot (3) tesznek ki. A működési engedéllyel nem rendelkező szolgálat működtetője ötszáz és ezer fő közötti település. Ideiglenes működési engedéllyel rendelkező tanya- vagy falugondnoki szolgálatot a nyugat-dunántúli (2,0%), a dél-dunántúli (4,0%), az észak-alföldi (8,6%), végül a dél-alföldi (5,6%) régióban találunk, működési engedéllyel nem bíró szolgálatot pedig Észak-Magyarországon (1,3%).

Mielőtt azt vizsgálnánk, hány fő vette igénybe a tanya- és falugondnoki szolgálatokat a 2004. évben, érdemes szemügyre venni, *milyen módon tájékoztatják az ellátók a lakosságot szolgáltatásaikról*. Az első és legfontosabb információ ezzel kapcsolatban, hogy nincs olyan tanya- vagy falugondnoki szolgálat az adatbázisban, mely ne tájékoztatná valamilyen módon a település lakosságát. A leggyakoribb csatornája a tájékoztatásnak a falugyűlés, melyet 206 szolgálat (67,3%) jelölt meg. Gyakoriságban ezt követi a hirdetőtábla, mely 192 szolgálatnál (62,7%) eszköze a tájékoztatásnak. Szórólapon keresztül 113 (36,9%) tanya- és falugondnoki szolgálat ad információt tevékenységéről, végül a falurádió vagy a hangosbemondó 47 szolgálatnál (15,4%) alkalmazott eszköz. Az itt felsoroltakon kívül még két gyakori forrással találkozunk: az egyik a helyi sajtó (helyi tv, helyi újság), a másik a személyes kapcsolattartás.

Kizárólagos használatú gépjárművel 296 szolgálat rendelkezik, melyek az e kérdésre választ adók (302 szolgálat) 98,0%-át teszik ki, a fennmaradó 2,0% esetében nem beszélhetünk kizárólagosságról a gépjármű használata kapcsán. A falugondnoki szolgálatok esetében egyébként valamelyest nagyobb arányban (98,8%) találunk kizárólagos gépjármű-használatot, mint a tanyagondnoki szolgálatoknál (94,7%). A választ adók között csak a települési önkormányzatok által fenntartott szolgálatok esetében találkozunk olyannal, mely az általa használt gépjárművet nem kizárólagosan használja: arányuk 2,0% (6 szolgálat).

Arra a kérdésre, hogy *hány fő szállítására alkalmas a szolgálat gépjárműve*, 298 szolgálat adott választ, melyek szerint a szállítható személyek száma 1 és 26 fő között mozog. Egy, valamint két személy szállítására alkalmas járművel 2-2 szolgálat (0,7%-0,7%) rendelkezik, 26 főt pedig 1 szolgálat (0,3%) tud szállítani járművével. A szállítható személyek száma jellemzően 9 fő: ezt a szolgálatok 45,6%-a (136) jelezte. A két szolgálat típus között találunk különbséget e kérdés kapcsán, ugyanis a tanyagondnoki szolgálatok többnyire kisebb gépjárművel rendelkeznek: az 1-5 fő szállítására alkalmas járművek aránya a tanyagondnoki szolgálatok esetében 30,4%, a falugondnoki szolgálatok esetében azonban csak 11,2%. A 6-10

fő szállítására alkalmas járművek aránya azonban a falugondnoki szolgálatok esetében magasabb: 78,8%, míg a tanyagondnoki szolgálatoknál 60,7%. Az ennél nagyobb járművek esetében a két szolgálattípus között nincs kiugró különbség: 11-19 főt a tanyagondnoki szolgálatok 7,1%-ának, a falugondnoki szolgálatok 8,7%-ának járműve képes szállítani; 20-26 fő szállítására alkalmas járművel pedig a tanyagondnoki szolgálatok 1,8%-a, a falugondnoki szolgálatok 1,2%-a rendelkezik. Nemcsak a szolgálat típusa, hanem a fenntartó szerint is tapasztalunk különbséget a rendelkezésre álló gépjárművek nagysága tekintetében, hiszen az egyházi fenntartású szolgálat gépjárműve 1-5 fő, a civil szervezetek által fenntartott szolgálatok (ez esetben kettő) egyikének járműve szintén 1-5 fő, a másik pedig 6-10 fő szállítására alkalmas. Ez egyben azt is jelenti, hogy a nagyobb gépjárművek a települési önkormányzati fenntartású falu-, illetve tanyagondnoki szolgálatok használatában vannak. A pontos értékeket tekintve e szolgálatok 14,3%-a 1-5 fő, 75,9%-a 6-10 fő, 8,5%-a 11-19 fő, végül 1,4%-a 20-26 fő szállítására alkalmas gépjárművel rendelkezik. A szolgálatot működtető település nagysága alapján csoportosított adatokból az derül ki, hogy olyan gépjármű, mely tíznél több személyt képes szállítani, kizárólag az ötezer főnél kisebb települések szolgálatainál található, mégpedig legnagyobb arányban (18,1%-ban) a kettő- és ötezer fő közötti településeknél. A szolgálatok rendelkezésére álló gépjárművek a régió mentén is mutatnak eltéréseket. Így például a Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon működő szolgálatok esetében nem találunk olyan járművet, mely tíz főnél többet tudna szállítani, a dél-dunántúli régióban azonban a szolgálatok 17,1%-a ilyen gépjárművel rendelkezik, mely egyben a legmagasabb arány e kérdés kapcsán. A tíznél több személy szállítására alkalmas járművel rendelkező falu-, illetve tanyagondnoki szolgálatok aránya egyébként a többi régióban 3,1% (Észak-Alföld) és 9,8% (Észak-Magyarország) között mozog. A legkisebb kapacitású (azaz 1-5 fő szállítására alkalmas) járművek aránya a közép-magyarországi szolgálatok esetében a legmagasabb (50,0%), és a dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb (3,9%).

A szolgálatok rendelkezésére álló *gépjárművek állapotára* enged következtetni, hogy a lekérdezés napjáig *összesen hány kilométert tettek meg*. Az e kérdésre választ adó 276 szolgálat esetében a gépjárművek átlagosan 119 054 kilométert tettek meg a lekérdezés napjáig. A legkevesebb futott km 157 (ez az autó tehát gyakorlatilag újnak nevezhető), a legtöbb pedig 464 000. A két szolgálattípus között tapasztalunk különbséget, hiszen a tanyagondnoki szolgálatok által használt gépjárművek átlagosan 133 069 km-t, míg a falugondnoki szolgálatok járművei átlagosan 115 670 km-t tettek meg. A fenntartók alapján

vizsgált adatok az alábbi képet mutatják: a legkevesebb futott kilométert az alapítványok, egyesületek esetében tapasztaljuk, hiszen járműveik átlagosan 115 000 km-t tettek meg a lekérdezés napjáig (bár megjegyeznénk, összesen két civil fenntartású szolgálat válaszolt a kérdésre). A települési önkormányzati szolgálatok járművei (e kérdésnél 273 szolgálat) átlagosan 118 887 kilométert futottak a lekérdezésig, végül az egyetlen, e kérdésre választ adó egyházi szervezet által használt gépjármű 172 795 kilométert tett meg. A szolgálatot működtető település lélekszáma mentén az tapasztalható, hogy a lélekszám emelkedésével nő a szolgálatok gépjárművei által megtett kilométer. Az ötszáz fő alatti települések szolgálatainak járművei ugyanis átlagosan 116 460 kilométert futottak, a százezer fős vagy annál nagyobb települések által működtetett szolgálatok járművei pedig 172 795 kilométert. Ez a tendencia egyetlen ponton törik meg: az ötszáz fő alatti településektől a kettő- és ötezer fő közötti településekig emelkedik az érték 139 841 km-re, majd az öt- és tízezer fő közötti településeknél visszaesik 111 508 km-re, majd újra megemelkedik 149 250 kilométerre a tíz- és húsezer fő közötti települések esetében. Végül a régiók között az eddigieket meghaladó különbségeket találunk, hiszen míg Közép-Magyarországon a szolgálatok járművei átlagosan 218 758 km-t, addig a közép-dunántúli szolgálatok által használt gépjárművek átlagosan csak 69 029 kilométert futottak a kitöltés napjáig. A többi régióban az alábbi átlagos értékeket tapasztaljuk: Nyugat-Dunántúl 96 436 km, Dél-Alföld 98 706 km, Dél-Dunántúl 125 200 km, Észak-Magyarország 130 121 km, végül Észak-Alföld 157 830 km.

Míg az összes megtett kilométer a gépjárművek állapotáról, addig a *naponta megtett távolság* a szolgálat működésének jellemzőiről tájékoztathat. Arra a kérdésre, hogy naponta körülbelül hány kilométert tesz meg a tanya-, illetve falugondnok a rendelkezésére álló gépjárművel, összesen 287 választ kaptunk, melyek alapján elmondható, hogy e szolgálatok – megközelítőleg – átlagosan 81,5 kilométert tesznek meg naponta. A legkisebb érték esetükben a napi 4, a legnagyobb pedig a napi 500 kilométer. A két szolgálattípus közötti különbség nem nevezhető kiemelkedőnek: a tanyagondnokok 97,3 km-t, a falugondnokok 77,8 km-t tesznek meg átlagosan naponta a szolgálat gépjárművével. Bár a települések lélekszáma emelkedésével a napi megtett kilométer átlagos értéke is emelkedik, e kérdés kapcsán a tendencia két esetben is megtörik. Az értékek az alábbi táblázatban láthatók.

10. sz. táblázat
A tanya- és falugondnoki szolgálat gépjárműve által naponta megtett kilométer a működtető település nagysága szerint

A szolgálatot működtető település lélekszáma (fő)	A választ adó szolgálatok		Naponta átlagosan megtett kilométer
	száma	aránya (%)	
0 – 499	172	59,9	77,2
500 – 999	58	20,2	86,2
1 000 – 1 999	31	10,8	78,1
2 000 – 4 999	22	7,7	102,8
5 000 – 9 999	2	0,7	110,0
10 000 – 19 999	1	0,3	90,0
100 000 és felette	1	0,3	120,0
Összesen	287	100,0	81,5

Látható tehát, hogy bár a legkisebb és legnagyobb települések között a naponta megtett kilométer mennyisége nő, az értékek hullámzóak. A régiós adatok alapján elmondhatjuk, hogy a legkisebb megtett távolságot a Közép-Dunántúlon tapasztaljuk: az itt működő tanya-, illetve falugondnokok átlagosan naponta 55,6 kilométert tesznek meg a szolgálat gépjárművével. A másik végpontot Észak-Alföldön találjuk, e régiók tanya- és falugondnokai átlagosan 114,9 kilométert autóznak egy nap munkájuk során.

A tanya- és falugondnoki szolgálatok infrastrukturális feltételeivel kapcsolatban igen változó mértékben kaptunk válaszokat. A 306 adatbázisban szereplő szolgálat közül az *irodahelyiségre* vonatkozó kérdésre például 253 szolgálat adott választ, melyek szerint e válaszadók 7,5%-ban (19 szolgálat) rendelkeznek kizárólagos használatra irodahelyiséggel, és 92,5%-ban (234) másokkal közösen használják azt. Ezzel kapcsolatban egyáltalán nem találunk különbséget a tanya- és falugondnoki szolgálatok között. A működtető település lélekszáma szerinti csoportosításból azt látjuk, hogy azok a szolgálatok egyáltalán nem rendelkeznek kizárólagos irodahelyiség-használattal, melyek működtetője öt- és tízezer, valamint százezer fő vagy a feletti lélekszámmal bírnak. A kizárólagos használat a többi kategória esetében a szolgálatok 3,8%-a (ezer és kétezer fő) és 10,5%-a (kettő- és ötezer fő) közötti mértékben jellemző, valamint ide tartozik az egyetlen – e kérdésre is választ adó – tíz- és húsezer fő közötti település szolgálata is. A régiós bontás szerint Közép-Magyarországon és Közép-Dunántúlon nincs olyan tanya- vagy falugondnoki szolgálat, mely az általa használt irodahelyiség esetében kizárólagosságot élvezne, ugyanakkor arányuk 12,1% az észak-alföldi régióban.

A *telefonfővonal* esetében talált értékek nem sokkal jobbak az irodahelyiség esetében tapasztaltaknál. E kérdésünkre 252 szolgálat adott értékelhető választ, melyek közül 21 (8,3%) kizárólagosan, 231 (91,7%) pedig másokkal közösen használ telefonfővonalat. Csak a

szolgálat által használt telefonfővonallal a tanyagondnok 9,8%-a és a falugondnokok 8,0%-a esetében találkozunk – tehát a különbség ez esetben sem számottevő. A működtető település lélekszámának emelkedésével azonban csökken a telefonfővonalat kizárólagosan használó szolgálatok aránya. Míg az ötszáz fő alatti települések esetében arányuk 8,6%, addig az öt- és tízezer, valamint a százezer fős vagy a feletti lélekszámmal bíró településeken már nem találkozunk kizárólagos használattal. Ugyanakkor a tíz- és húsezer fős településen működő egyetlen válaszadó szolgálat újra kivételt képez, mivel telefonfővonalát csak ő használja. A régiós csoportosítás annyiban hasonlít az irodahelyiségek adataihoz, amennyiben ez esetben is a közép-magyarországi, valamint közép-dunántúli régiókban nem találkozunk kizárólagos telefonfővonal-használattal. A legmagasabb értéket azonban e kérdésnél a dél-dunántúli régió mutatja, hiszen szolgálatainak 11,9%-a csak maga használja telefonfővonalát.

A *telefax*szal kapcsolatos kérdésünkre 223 szolgáltatótól kaptunk választ. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy mindössze 2 szolgálat (0,9%) esetében találunk kizárólagos használatot és 221 szolgálat (99,1%) esetében másokkal közös használatot. A kizárólagosság mindkét esetben falugondnoki szolgáltatónál tapasztalható, mégpedig ötszáz fő alatti lélekszámú településeken, az egyik dél-dunántúli, a másik észak-magyarországi..

A legkedvezőbb helyzetet a *mobiltelefon*nal kapcsolatban tapasztaljuk, hiszen a válaszadók (ez esetben 259 szolgálat) 90,0%-a (233) kizárólagosan használja mobiltelefonját (bár ez az eszköz természetéből fakadóan nem meglepő), 9,3%-a (24) másokkal közösen, és 0,8%-a (2) jelezte, hogy semmilyen formában nem rendelkezik mobiltelefonnal. Bár a különbségek ezen eszköz kapcsán sem jelentősek, mégis említésre méltó, hogy telefaxhoz hasonlóan a mobiltelefon kapcsán is a falugondnoki szolgálatok vannak némiképp jobb helyzetben, hiszen 90,7%-uk esetében a használat kizárólagos, 8,8%-uk esetében másokkal közös és 0,5%-uk nem rendelkezik mobiltelefonnal. Ugyanezen értékek a tanyagondnoki szolgáltatóknál: 87,0% a kizárólagos használat, 11,1% a másokkal közös használat, végül 1,9% azon szolgálatok aránya, melyek nem rendelkeznek mobiltelefonnal. A működtető település lélekszáma alapján szinte a két véglet esetében nem találunk mobiltelefont: az ötszáz fő alatti, valamint az egyetlen választ adó tíz- és húsezer fő közötti településnél. A mobiltelefonnal nem rendelkező két szolgálatot a nyugat-dunántúli, valamint a dél-alföldi régióban találjuk. A kizárólagos használat pedig 50,0% (Közép-Magyarország) és 96,9% (Dél-Dunántúl) közötti arányban jellemző az egyes régiók szolgálataira.

A számítógéppel való ellátottságot 221 szolgálat esetében ismerjük. E szerint 10,4%-uk (23 szolgálat) kizárólagos használatra, 89,6%-uk (198) másokkal közös használattal rendelkezik számítógéppel. Ezen eszköz kapcsán újfent a falugondnoki szolgálatok vannak kedvezőbb helyzetben, bár előnyük nem nevezhető jelentősnek: 10,7%-uk kizárólagosan használja számítógépét, míg a tanyagondnoki szolgálatok esetében ez az arány 9,1%. A működtető település lélekszáma és a rendelkezésre álló számítógép használatának fenti jellemzői között nem tűnik szorosnak az összefüggés. Az ötszáz fő alatti települések szolgálatainak 9,3%-a, az ötszáz és ezer fő közöttiek 13,2%-a, az ezer és kétezer fő közöttiek 9,1%-a, a kettő- és ötezer fő közöttiek 13,3%-a, valamint az egyetlen tíz- és húszezer fős település szolgálata csak maga használja számítógépét. Ugyanakkor az öt- és tízezer fő közötti, valamint a százezer fős vagy a feletti települések esetében nem találkozunk csak a szolgálat által használt számítógéppel. A régiósan csoportosított adatok emlékeztetnek a telefonfővonallal való ellátottság adataira, hiszen a számítógéppel kapcsolatban is azt tapasztaljuk, hogy a közép-magyarországi és közép-dunántúli szolgálatok egyike sem rendelkezik kizárólagos használattal, a legmagasabb aránnyal (18,5%) pedig Dél-Dunántúlon találkozunk.

Végül az utolsó, infrastruktúrára vonatkozó kérdés az *internet-hozzáférésre* irányult, melyre 213 szolgálat adott választ. Kizárólagos internethasználattal 8 szolgálat (3,8%) rendelkezik, másokkal közös hozzáférés pedig 205 szolgálatra (96,2%) jellemző. E kérdés kapcsán is a falugondnoki szolgálatok előnye állapítható meg: 4,1%-uk rendelkezik kizárólagos internet-hozzáféréssel, míg a tanyagondnoki szolgálatok között ez az arány 2,4%. Kizárólagos internet-hozzáféréssel az ötszáz fő alatti települések szolgálatainak 3,0%-a, az ötszáz és ezer fő közöttiek 5,1%-a, az ezer és kétezer fő közöttiek 4,8%-a rendelkezik, valamint ide sorolható az egyetlen tíz- és húszezer fő közötti válaszadó település is. Nem találunk ugyanakkor kizárólagos internethozzáférést a kettő- és ötezer, az öt- és tízezer, valamint a százezer fős vagy a feletti települések által működtetett szolgálatoknál. Végül a régiós bontás ez esetben sem tér el jelentősen az eddigiektől: Közép-Magyarországon, Közép-Dunántúlon, valamint Észak-Alföldön nincs olyan tanya- vagy falugondnoki szolgálat, mely kizárólagos internet-hozzáféréssel bírna, ugyanakkor arányuk 7,5% a dél-dunántúli régióban.

Fenti infrastrukturális elemek elemzésében nem található fenntartó szerinti csoportosítás. Ennek egyetlen oka, hogy legyen szó bármely eszközről, kizárólagos használatot csak önkormányzati fenntartású szolgálatok esetében tapasztaltunk.

Arra a kérdésünkre, hogy *a településen élők jellemzően hol jelzik a tanya- vagy falugondnoki szolgáltatás iránti igényüket*, 296 választ kaptunk. Ezek szerint a szolgálatok 43,9%-a esetében (130) a polgármesteri hivatalban vagy annak valamelyik intézményében jelzik a lakosok igényüket, 56,1%-a esetében (166) pedig magánál a tanya- vagy falugondnoknál. Azzal kapcsolatban, hogy hova adják a jelzést a lakosok, mutatkozik különbség a két szolgálattípus között, hiszen a tanyagondnoki szolgálatok esetében jellemzőbb (61,0%), hogy magánál a tanyagondnoknál jelzik a lakosok szükségleteiket, mint a falugondnokok esetében (ahol ez az arány 54,7%). Az, hogy a jelzést a polgármesteri hivatalban vagy annak valamelyik intézményében kell, illetve szokták megtenni, a legjellemzőbb a települési önkormányzatok által fenntartott szolgálatok esetében: 44,5%. Az alapítvány, egyesület által fenntartott szolgálatok esetében már sokkal kevésbé jellemző ez: mindössze egynegyedük esetében kell a polgármesteri hivatalban vagy annak valamely intézményében a jelzést megtenni. Végül az egyházi fenntartású egyetlen szolgálat esetében a jelzést a tanyagondnokhoz közvetlenül kell leadni. A működtető település lélekszáma alapján csoportosított adatok szerint a tízezer főnél kisebb településkategóriák mindegyikében azon szolgálatok aránya, amelyek esetében a jelzést a polgármesteri hivatalban vagy annak valamely intézményében kell megtenni, 41,0% (ötszáz fő alatti települések) és 50,8% (ötszáz és ezer fő közötti települések) között van. A tízezer főnél nagyobb működtető települések esetében a jelzést minden esetben a tanya- vagy falugondnoknál teszik meg a lakosok. És végül a régiós különbségekről: a tanya- vagy falugondnoknál közvetlenül leadott jelzés a nyugat-dunántúli régióban a legjellemzőbb (66,7%), míg a közép-dunántúli régióban a legkevésbé jellemző (25,0%).

Kérdést tettünk fel arra vonatkozóan is, hogy *milyen módon választották ki a településen a tanya-, illetve falugondnok személyét*. Erre vonatkozóan 304 választ kaptunk, mely szerint 130 fő esetében (42,8%) a képviselő-testület döntött, 8 fő esetében (2,6%) a falu vezetése döntött és 166 fő esetében (54,6%) a falugyűlés javaslata volt mérvadó abban, hogy ki töltsen be e funkciót. Fentieken túl egy válaszadó jelölte meg, hogy őt közmeghallgatás során választották ki e feladatra. A képviselő-testület a tanyagondnokok 45,8%-a és a falugondnokok 41,8%-a esetében hozott döntést. A falu vezetése a tanyagondnokok 6,8%-át, míg a falugondnokok 1,6%-át választotta e feladatra. Végül a falugyűlés a tanyagondnokok 47,5%-ának, a falugondnokok 56,6%-ának esetében volt a döntéshozó szerv. Akárcsak az előzőekben, ez esetben is elégséges a nem önkormányzati fenntartású szolgálatok bemutatása e kérdés kapcsán. A tapasztaltak alapján elmondhatjuk, hogy mind a civil, mind az egyházi fenntartású

szolgálatok esetében a falu-, illetve tanyagondnok személyéről a falugyűlés döntött. Ami a működtető település lélekszáma szerinti bontást illeti, azt tapasztaljuk, hogy az ezer főnél kisebb települések esetében a falugyűlés által meghozott döntés a jellemzőbb (ötszáz fő alatt 59,9%, ötszáz és ezer fő között 53,2%); az ezer és tízezer fő közötti települések esetében azonban a képviselő-testületi döntés a domináns (ezer és kétezer fő között 56,3%, kettő- és ötezer fő között 54,5%, öt- és tízezer fő között 100,0%). Végül a tízezer főnél nagyobb települések esetében kivétel nélkül a falugyűlés döntött a tanya-, illetve falugondnok személyéről. A régiós különbségek az alábbiak szerint alakulnak: Közép-Magyarországon (100,0%), Közép-Dunántúlon (61,9%), Nyugat-Dunántúlon (51,9%), valamint Dél-Alföldön (50,0%) a képviselő-testületi határozat van túlsúlyban a tanya- és falugondnokok személyéről való döntés esetén. Dél-Dunántúlon (64,1%), Észak-Magyarországon (60,0%) és Észak-Alföldön (54,3%) azonban a falugyűlés döntése a jellemzőbb.

A falu- és tanyagondnokok munkáját legtöbb esetben a polgármester *irányítja*: ezt a választ jelölte meg a szolgáltatók 79,4%-a (243 fő). További 40 fő (13,1%) önállóan végzi munkáját. Az önkormányzat egyéb munkatársa 13 fő (4,2%), a jegyző pedig 5 fő (1,6%) tevékenységét irányítja. Nincs erre vonatkozó adatunk 5 személy (1,6%) esetében. A polgármesteri irányítás jóval nagyobb arányban jellemző a falugondnokok (85,6%), mint a tanyagondnokok (59,6%) esetében. A tanyagondnokok közt nagyobb (21,1%) azok aránya, akik önállóan végzik munkájukat, mint a falugondnokok közt (akik esetében ez az arány 11,5%). Az önkormányzat egyéb munkatársának irányítása is az ő esetükben gyakoribb (15,8%), a falugondnokokkal ellentétben (1,6%). Végül a jegyző a tanyagondnokok 3,5%-ának és a falugondnokok 1,2%-ának tevékenységét irányítja. Mint a fenti esetekben, itt sem szükségszerű a települési önkormányzati szolgálatok adatait részletezni, hiszen azok nagyon közel állnak az összesített adatokhoz. Tehát csak a civil fenntartású szolgálatokról téve említést (az egyházi fenntartásúról nincs erre vonatkozó adatunk): a 4 szolgáltató közül 1 főnek a polgármester, egy főnek az önkormányzat egyéb munkatársa irányítja munkáját, 2 fő pedig önállóan tevékenykedik – jegyzői irányítást tehát nem találunk. A működtető település lélekszáma és a falu- vagy tanyagondnok munkájának irányítója közötti kapcsolatot az alábbi táblázat mutatja.

11. sz. táblázat
A tanya- és falugondnokok munkájának irányítója a szolgálatot működtető település lélekszáma szerint

A tanya- és falugondnok munkájának irányítója	A település lélekszáma (fő)							Összesen
	0 – 499	500 - 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	100 000 és felette	

a polgármester	fő	156	52	26	9	-	-	-	243
	%	85,7	85,2	83,9	40,9	-	-	-	80,7
a jegyző	fő	1	-	1	3	-	-	-	5
	%	0,5	-	3,2	13,6	-	-	-	1,7
az önkormányzat egyéb munkatársa	fő	3	1	1	5	2	1	-	13
	%	1,6	1,6	3,2	22,7	100,0	100,0	-	4,3
a falu- és tanyagondnok önállóan végzi munkáját	fő	22	8	3	5	-	-	2	40
	%	12,1	13,1	9,7	22,7	-	-	100,0	13,3
Összesen	fő	182	61	31	22	2	1	2	301
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Mint látható, a polgármesteri irányítás igen nagy arányban a kétezer főnél kisebb települések esetében jellemző, a kettő- és ötezer fős települések esetében már csak 40,9%, végül az ennél nagyobb települések esetében nem tapasztalható. A jegyzői irányítás a kettő- és ötezer fő közötti települések esetében a legjellemzőbb (13,6%). Az egyéb önkormányzati munkatárs irányító tevékenységének gyakorisága a település lélekszámának növekedésével együtt nő, bár a legnagyobb települések esetében már nem tapasztalható, csak az önálló munkavégzés. Végül az önálló munkavégzés jelenléte igen hullámzó értékeket mutat.

Ha a régiós adatokat vizsgáljuk, az alábbiakat láthatjuk.

12. sz. táblázat

A tanya- és falugondnokok munkájának irányítója a régió szerint

A tanya- és falugondnok munkájának irányítója		Régió							Összesen
		Közép-M agyaro.	Közép-Du nántúl	Nyugat-D unántúl	Dél-Duná ntúl	Észak-Ma gyaro.	Észak-Alf öld	Dél-Alföld	
a polgármester	fő	2	20	46	63	72	21	19	243
	%	100,0	95,2	90,2	80,8	88,9	61,8	55,9	80,7
a jegyző	fő	-	-	-	1	1	-	3	5
	%	-	-	-	1,3	1,2	-	8,8	1,7
az önkormányzat egyéb munkatársa	fő	-	-	-	2	1	3	7	13
	%	-	-	-	2,6	1,2	8,8	20,6	4,3
a falu- és tanyagondnok önállóan végzi munkáját	fő	-	1	5	12	7	10	5	40
	%	-	4,8	9,8	15,4	8,6	29,4	14,7	13,3
Összesen	fő	2	21	51	78	81	34	34	301
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Mint látható, a két közép-magyarországi szolgáltató munkáját a polgármester irányítja, majd ezt követően a legnagyobb arányú polgármesteri irányítást Közép-Dunántúl (95,2%) esetében tapasztaljuk, és legkevésbé a dél-alföldi régió esetében jellemző (55,9%). A jegyzői irányítás csak a dél-dunántúli (1,3%), az észak-magyarországi (1,2%) és a dél-alföldi (8,8%) régióban található meg. Egyéb önkormányzati munkatárs jellemzően (20,6%-ban) a Dél-Alföldön irányítja a tanya- és falugondnokok munkáját. Végül az önálló munkavégzés az Észak-Alföldön tevékenykedők esetében a legjellemzőbb (29,4%).

Azzal kapcsolatban, hogy jellemzően milyen forrásokból tevődik össze a tanya- és falugondnoki szolgálatok *költségvetése*, 268 választ kaptunk. Az adatok alapján az alábbiakat mondhatjuk: az állami kiegészítő normatív hozzájárulás aránya a bevételekben 0,0% (9 szolgálat esetében, 3,4%) és 100,0% (41 szolgálat esetében, 15,3%) között mozog, átlagos aránya 75,9%. A helyi önkormányzati hozzájárulás aránya szintén 0,0% és 100,0% között található: e forrás 54 szolgálatnál (20,1%) nem jelenik meg, 7 szolgálatnál (2,6%) azonban a teljes bevétel e forrásból származik. Átlagosan az önkormányzati hozzájárulás 20,9%-ban van jelen a bevételekben. (Megjegyeznénk e két forrással kapcsolatban, hogy igen nagy valószínűséggel a válaszadók nem minden esetben tudták elkülöníteni a két forrást, hiszen az állami kiegészítő normatív hozzájárulás is az önkormányzaton keresztül kerül a szolgálatokhoz.) A szolgáltatást igénybe vevők által fizetett költség-hozzájárulás aránya a bevételekben 0,0% (166 szolgálatnál, 61,9%) és 35,0% (1 szolgálat, 0,4%) között mozog. Átlagos jelenléte 2,6%. Az egyéb bevételi forrással 251 válaszadó (93,7%) nem rendelkezik. A fennmaradó 17 válaszadó esetében a jellemzően bérbeadásból, fuvar-költségből származó egyéb bevételek aránya 0,6% (1 szolgálat, 0,4%) és 43,0% (1 szolgálat, 0,4%) között található. Átlagosan a bevételek 0,6%-át képezik.

Az egyes források bevételben megjelenő arányát tekintve elenyésző különbséget találunk a tanya- és falugondnoki szolgálatok között. Az eltérő nagyságú települések esetében azonban már találunk differenciát, bár ez esetben is érdemes szem előtt tartani, hogy az ötezer főnél nagyobb települések száma igen alacsony (e kérdés kapcsán 4), ezért az összehasonlítás is óvatosan kezelendő. Tehát az látjuk, hogy az állami kiegészítő normatív hozzájárulás átlagos aránya az ötszáz főnél kisebb települések esetében a legmagasabb (78,5%), míg a százezer főnél nagyobb település esetében nincs jelen e forrás (a fentiekben említett probléma miatt ezen adatot fenntartással szükséges kezelni). A helyi önkormányzati hozzájárulás azonban az egyetlen bevételi forrása a legnagyobb település szolgálatának, ugyanakkor átlagosan a legkisebb arányban (17,8%) az ötszáz fő alatti településeknél van jelen. A szolgáltatást igénybe vevők által fizetett költség-hozzájárulás legnagyobb átlagos arányban (3,0%) szintén az ötszáz fő alatti településeknél található meg, ugyanakkor a tíz- és húszezer fő közötti, valamint a százezer fős vagy annál nagyobb települések esetében nincs ebből származó bevétele a szolgálatoknak. Végül az egyéb forrás átlagos aránya az ezer és kétezer fős

települések esetében a legmagasabb (0,8%), ám egyáltalán nem találunk ilyen bevételt a kettőezernél nagyobb lélekszámú települések esetében.

Végül régiós bontásban tekintve az adatokat: az állami kiegészítő normatív hozzájárulás átlagos aránya Közép-Dunántúlon a legmagasabb (85,7%), és Közép-Magyarországon (70,0%) valamint Nyugat-Dunántúlon (73,0%) a legalacsonyabb. A helyi önkormányzati hozzájárulás átlagosan 30,0%-ban van jelen a közép-magyarországi, és 24,8%-ban az észak-alföldi régióban, legkevésbé pedig a közép-dunántúli régióban jellemző (11,5%). A szolgáltatást igénybe vevők által fizetett költség-hozzájárulás átlagos aránya Közép-Magyarországon 0,0%, Észak-Alföldön 1,8%, ugyanakkor Dél-Dunántúlon 3,2%. Végül az egyéb forrás jelenléte a nyugat-dunántúli szolgáltatóknál a legmagasabb (1,4%), ugyanakkor Közép-Magyarországon, Észak- és Dél-Alföldön nem találunk ilyen forrásból származó bevételt. (Ez esetben is szükséges megjegyezni, hogy Közép-Magyarországról egyetlen válasszal rendelkezünk e kérdés kapcsán.)

A tanya- és falugondnokok 47,7%-a (146) *vesz részt a képviselő-testületi üléseken*, 51,6%-uk (158) nem, 0,7%-ukról (2) nincs erre vonatkozó adatunk. Az önkormányzat munkájában való illetén részvétel jóval nagyobb arányban jellemző a falugondnoki (52,2%), mint a tanyagondnoki szolgálatok (29,3%) esetében. A település lélekszáma mentén csoportosított adatokból az derül ki, hogy a képviselő-testületi üléseken való részvétel kizárólag az ötezer főnél kisebb települések esetében tapasztalható. Leggyakrabban az ötszáz fő alatti települések tanya- és falugondnokai vesznek részt e munkában (56,8%), legkevésbé pedig a kettő- és ötezer fő közötti települések szolgáltatói (22,7%). Végül Közép-Magyarországon egyáltalán nem jellemző az ilyen típusú együttműködés, és Dél-Alföldön is csak a szolgáltatók 22,9%-ánál, ugyanakkor Dél-Dunántúlon a tanya- és falugondnokok 59,0%-a részt vesz az üléseken.

A tanya- és falugondnoki szolgálatokkal kapcsolatban természetesen az is fontos információ, hogy *jellemzően ki / kik döntenek a szolgáltatást igénylő rászorultságáról*. (Ez esetben a kitöltők több választ is megjelölhettek.) E döntési jogkör az esetek 78,1%-ában (239 település) jellemzően a polgármesteré. Őt követik gyakoriságban a tanya- és falugondnokok, akik 172 településen (56,2%) döntenek e kérdésben. A képviselőtestület 127 (41,5%), a jegyző 73 (23,9%), a háziorvos 52 (17,0%) a házi gondozó 37 (12,1%), az önkormányzat egyéb munkatársa pedig 18 (5,9%) településen dönt a rászorultságról. A legkevésbé gyakori,

hogy a döntést a falugyűlés hozza meg: ezt 5 település (1,6%) jelölte meg. Fenti válaszokon kívül 16 település (5,2%) jelezte, hogy szociális szakember hozza meg a döntést (leggyakrabban a Gondozási Központ vezetője), 2 településen (0,7%) az önkormányzat szociális bizottsága, végül szintén 2 település jelezte, hogy náluk a szolgáltatást minden lakos igényelheti, tehát nem vizsgálják a rászorultságot.

Arra vonatkozóan, hogy a 2004. évben összesen hány fő vette igénybe a szolgálatok segítségét, 275 esetben van információnk. E szerint az említett időszakban összesen 67 558 fő részére nyújtottak segítséget a szolgálatok. Közülük 14 845 fő (22,0%) 0-14 év közötti, 4726 fő (7,0%) 15-18 év közötti, 22 151 fő (32,8%) 19-59 év közötti, 13 146 fő (19,4%) 60-69 év közötti, végül 10 112 fő (15,0%) 70 éves vagy annál idősebb. A fennmaradó 2578 főről (3,8%) nincs erre vonatkozó adatunk. (A korosztálonkénti megoszlást 267 szolgálat jelölte meg.)

Az egyes életkori csoportok aránya ugyanakkor eltérő a különböző szempontok szerint. Így például a tanyagondnoki szolgálatoknál az igénybevevők között átlagosan 22,3%-ban, míg a falugondnoki szolgálatoknál átlagosan 19,8%-ban van jelen a 0-14 éves korosztály. A 15-18 évesek átlagos aránya 5,4% a tanyagondnoki, és 7,4% a falugondnoki szolgálatoknál. A 19-59 évesek átlagosan 23,6%-ban találhatók meg a tanyagondnoki szolgálatok igénybevevői között és 32,5%-ban a falugondnoki szolgálatok esetében. A 60-69 éves korosztály aránya átlagosan 26,0% a tanyagondnoki és 22,4% a falugondnoki szolgálatoknál. Végül a 70 éves vagy idősebb korosztály 23,3%-ban található meg a tanyagondnoki és 17,8%-ban a falugondnoki szolgálat igénybevevői között. A működtető település lélekszáma az alábbiaképp differenciálja az adatokat. (Az összesített sorban szereplő arányok azért térnek el a már bemutatott értékektől, mert a táblázatban csak azok szerepelnek, kiknek életkorát ismerjük.)

13. sz. táblázat
Az egyes életkori csoportok átlagos aránya az igénybevevők között a település lélekszáma szerint

A település lélekszáma (fő)	Válaszadó települések száma	Az egyes korcsoportok átlagos aránya az igénybevevők között (%)				
		0 – 14 év	15 – 18 év	19 – 59 év	60 – 69 év	70 éves vagy idősebb
0 – 499	156	18,7	6,8	33,6	22,3	18,5
500 – 999	54	24,2	8,3	29,2	23,7	14,8
1 000 – 1 999	32	21,1	6,8	22,0	26,7	24,1
2 000 – 4 999	21	21,8	6,2	24,2	21,8	26,4
5 000 – 9 999	2	26,4	3,2	27,2	27,0	16,4
10 000 – 19 999	1	12,0	2,4	52,6	23,9	9,1
100 000 és felette	1	15,8	3,5	21,1	40,4	19,3

Összesített adat	267	20,3	7,0	30,6	23,2	19,0
-------------------------	------------	-------------	------------	-------------	-------------	-------------

Amint látható, a 0-14 éves korosztály átlagos aránya a tíz- és húszezer fő közötti települések esetében a legalacsonyabb (12,0%), míg az öt- és tízezer fő közötti települések esetében a legmagasabb (26,4%). A 15-18 éves korcsoport legkevésbé szintén a tíz- és húszezer fő közötti településeken van jelen az igénybevevők között (arányuk 2,4%), míg legjellemzőbben az ötszáz és ezer fő közötti településeken (8,3%). A 19-59 évesek átlagosan legkisebb arányban a százezer fős vagy a feletti működtető települések szolgálatait veszik igénybe (arányuk 21,1%), míg 52,6% a tíz- és húszezer fős település esetében. A 60-69 éves igénybevevők aránya a százezer fős vagy annál nagyobb települések esetében a legmagasabb (40,4%), és a kettő- és ötezer fő közötti települések esetében a legalacsonyabb (21,8%). Végül a 70 éves vagy annál idősebb korosztály átlagos aránya a kettő- és ötezer fő közötti települések esetében a legmagasabb (26,4%), és a tíz- és húszezer fős településeknél a legalacsonyabb (9,1%). Természetesen ezen arányok kapcsán is szükséges figyelembe venni, hogy az egyes kategóriákban igen eltérő számú válaszadó település található.

Végül a regionális különbségeket a 14. táblázat mutatja.

14. sz. táblázat

Az egyes életkori csoportok átlagos aránya az igénybevevők között a régió szerint

Régió	Válaszadó települések száma	Az egyes korcsoportok átlagos aránya az igénybevevők között (%)				
		0 – 14 év	15 – 18 év	19 – 59 év	60 – 69 év	70 éves vagy idősebb
Közép-Magyarország	1	45,7	2,1	27,1	17,9	7,1
Közép-Dunántúl	18	22,7	9,4	24,6	25,5	17,9
Nyugat-Dunántúl	47	19,0	6,4	25,6	26,5	22,5
Dél-Dunántúl	64	22,1	8,3	33,2	23,0	13,5
Észak-Magyarország	71	19,3	6,8	36,2	19,0	18,3
Észak-Alföld	32	21,2	7,7	32,4	21,6	17,4
Dél-Alföld	34	18,4	3,8	22,3	27,7	28,3
Összesített adat	267	20,3	7,0	30,6	23,2	19,0

Figyelembe véve, hogy Közép-Magyarországról mindössze 1 település korosztályokra vonatkozó adatait ismerjük, szükségesnek látszik e régió figyelmen kívül hagyása. Így elmondhatjuk, hogy a legfiatalabb korosztály átlagos aránya az igénybevevők között Dél-Alföldön a legalacsonyabb (18,4%), és Közép-Dunántúlon a legmagasabb (22,7%). A 15-18 éves igénybevevők aránya szintén a Dél-Alföldön a legalacsonyabb (3,8%), és szintén a Közép-Dunántúlon a legmagasabb (9,4%). Átlagosan legalacsonyabb arányban a 19-59 éves korcsoport újfent a dél-alföldi régióban van jelen (22,3%), leginkább azonban az észak-magyarországi régióban (36,2%). A 60-69 éves korosztály átlagos aránya az összes igénybevevő közt ugyanakkor Észak-Magyarországon a legkisebb (19,0%), és Dél-Alföldön a legnagyobb (27,7%). Majd a legidősebb korosztály legkisebb átlagos aránya Dél-Dunántúlon található (13,5%), legnagyobb aránya pedig Dél-Alföldön (28,3%).

Az igénybevevők egyéb jellemzőivel kapcsolatban a következőket tudjuk: 7059 fő (az összes általunk ismert igénybevevő 10,5%-a) munkanélküli, 6744 fő (10,0%) magát romának valló személy, 2154 fő (3,2%) gyesen, gyeden lévő szülő, 7100 fő (10,5%) munkavállaló, végül 5742 fő (8,5%) jövedelemmel nem rendelkező személy. Természetesen e jellemzők alapján nem besorolható az összes igénybevevő (pl. a gyermekek), és az egyes kategóriák között lehetnek átfedések. Továbbá a települések igen változó mértékben adtak választ az igénybevevők ezen jellemzőire vonatkozóan, tehát valószínű, hogy a bemutatott arányok a valóságos értékeknél alacsonyabbak.

Azzal kapcsolatban, hogy a tanya- és falugondnokok az általuk nyújtott szolgáltatásokat hány alkalommal és hány fő részére nyújtották a 2004. évben, igen eltérő válaszolási arányokkal találkozunk, ebből kifolyólag meglévő válaszaink összevetése más adatokkal nem

megoldható. A helyzetből adódóan tehát a rendelkezésünkre álló válaszok ismertetésére szorítkozunk.

15. sz. táblázat

A tanya- és falugondnokok által a 2004. évben nyújtott szolgáltatások

A szolgáltatás megnevezése	Választ adók száma	Hány alkalommal végezték a tevékenységet?	Választ adók száma	Hány fő részére nyújtották a szolgáltatást?
közreműködés étkeztetésben	245	115 184	241	63 565
közreműködés házi segítségnyújtásban	221	48 194	208	11 438
közreműködés közösségi és szociális információk szolgáltatásában	201	31 947	175	44 871
háziorvosi rendelésre szállítás	243	18 209	233	20 629
egyéb egészségügyi intézménybe szállítás	245	10 002	236	10 675
gyógyszerkiváltás	256	36 367	241	55 258
gyermekek óvodába, iskolába szállítása	197	27 359	191	15 053
egyéb gyermekszállítás	238	7 886	226	13 512
közösségi művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése	232	4 902	205	31 118
egyéni hivatalos ügyek intézésének segítése, lakossági igények továbbítása	237	20 171	221	25 956
egyéb lakossági szolgáltatások	201	12 894	188	16 868
ételszállítás önkormányzati intézménybe	172	26 542	152	60 859
szociális és egyéb önkormányzati információk közvetítése a lakosság részére	211	15 590	184	86 551
falugondnoki szolgálat működtetésével kapcsolatos teendők	207	18 751	134	18 622
árubeszerzés önkormányzati intézmények részére	236	10 468	160	20 675
közhasznú munkák irányítása	191	24 482	171	7 001
egyéb önkormányzati hivatalos ügyek intézése, segítése	232	19 118	164	18 968

Fenntartásokkal ugyan, de annyit elmondhatunk, hogy a leggyakrabban nyújtott szolgáltatás az étkeztetésben való közreműködés, melyet 245 válaszadó összesen 115 184 alkalommal nyújtott, a legkevésbé gyakori tevékenység pedig a közösségi, művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése, hiszen 232 válaszadó mindössze 4902 alkalommal végezte. Ugyanakkor ha az egyes szolgáltatásokat igénybe vevők számát nézzük, a legjellemzőbb – pontosabban legtöbb embert elérő – szolgáltatás a szociális és egyéb önkormányzati információk közvetítése a lakosság részére, melyet 184 válaszadó összesen 86 551 igénybevevő számára nyújtott. A legkevesebb igénybevevőt pedig a közhasznú munkák irányítása érintett: ezt a szolgáltatást 171 válaszadó 7001 személy esetében nyújtotta.

A tanya- és falugondnokok között 86,9%-ban *férfiakat* találunk (266 fő), és csak 12,4%-ban vannak jelen a *nők* (38 fő). Két fő esetében (0,7%) nincs erre vonatkozó információnk. A nők jelenléte a tanyagondnokok között némiképp magasabb (17,2%), mint a falugondnokok között (11,1%). Az ötezer főnél nagyobb, tanya-, illetve falugondnoki szolgálatot működtető településeken nem találunk nőket e feladatkör ellátói között, arányuk azonban meglehetősen magas (28,6%) a kettő- és ötezer fő közötti települések esetében. Végül a régiós különbségekről: legnagyobb arányban a közép-magyarországi régióban találkozunk női tanya- vagy falugondnokkal, hiszen arányuk 50,0%. Ehhez fontos információ ugyanakkor, hogy e régióból mindössze két főről van tudomásunk, aki ilyen feladatot lát el. A legalacsonyabb női jelenlétet pedig a nyugat-dunántúli régióban találjuk, itt ugyanis mindössze 7,7% a nők aránya e funkcióban.

Arra a kérdésre, hogy *a tanya- vagy falugondnok helyben, azaz a szolgálatot működtető településen lakik-e*, szintén 304 fő esetében van információnk, mely szerint 97,0%-ban (295 fő) helybéli, 3,0%-ban (9 fő) nem helybéli látja el a vizsgált feladatokat. A tanyagondnokok között valamivel kevesebben vannak a helyben lakók (arányuk 94,9%), mint a falugondnoki szolgálatok esetében (97,5%). A működtető település lélekszáma mentén lényeges eltérések nem találhatók, hiszen a helyben lakó szolgáltatók aránya minden kategóriában meghaladja a 90,0%-ot. Az ötezer főnél kisebb települések esetében a helyben lakó tanya- és falugondnokok aránya 93,8% (ezer és kétezer fő közötti települések) és 97,8% (ötszáz fő alatti települések) között található, míg az ötezer főnél nagyobb települések esetében a tanya- és falugondnokok minden esetben helybéliek. Végül a régiós különbségek sem számottevőek: a közép-magyarországi, a közép-dunántúli és a dél-alföldi régióban minden tanya- és falugondnok helybéli, a többi régióban pedig arányuk 94,3% (Észak-Alföld) és 98,1% (Nyugat-Dunántúl) között mozog.

A településen lakó tanya- és falugondnokok között egyébként 57,6%-ban találjuk meg azokat, akik születésüktől fogva a településen élnek, 37,3%-ban azokat, akik „bevándorlónak” tekinthetők, tehát eddigi életük egy részében nem a településen éltek, végül 5,1%-ukról nincs erre vonatkozó adatunk. A tanyagondnokok között valamelyest magasabb arányban találhatók meg a helyben születettek, hiszen arányuk 68,6%, míg a falugondnokok esetében 58,8%. Többnyire az ötezer főnél kisebb településen találunk nagyobb arányban helyben született tanya- és falugondnokokat: arányuk 55,4% (ötszáz és ezer fő közötti települések) és 75,0% (ezer és kétezer fő közötti települések) között található. Az ötezer főnél nagyobb települések

esetében azonban a helyben született falu- és tanyagondnokok aránya 0,0% (tíz- és húszezer fő közötti települések) és 50,0% (öt- és tízezer fő közötti települések) között mozog. A régiók között is tapasztalunk differenciát: a közép-dunántúli régióban a legkevésbé jellemző a helyben született tanya- és falugondnokok aránya (45,0%), míg a legmagasabb (69,9%) az észak-magyarországi régióban.

A tanya- és falugondnokok *életkorát* 301 fő esetében ismerjük, mely szerint a legfiatalabb e feladatot ellátó személy 23 éves, míg a legidősebb 66 éves. Átlagos életkoruk 44,9 év. Adataink alapján a tanyagondnokok átlagos életkora 47,6 év, a falugondnokoké 44,3 év. Különbségeket a tanya- és falugondnokok életkorát tekintve találunk az eltérő nagyságú települések között is, bár tendenciát nem fedezhetünk fel. Annyit elmondhatunk, hogy a legfiatalabb (átlagosan 42 éves) tanya- és falugondnokok olyan szolgálatnál dolgoznak, melynek működtetője százezer fős vagy annál nagyobb település. A legidősebbek (átlagosan 54,5 évesek) pedig az öt- és tízezer fő közötti települések szolgálatainál tevékenykednek. Végül a régiók közötti eltérés nem számottevő: a legfiatalabb (átlagosan 43,3 éves) tanya- és falugondnokok Közép-Dunántúlon, míg a legidősebbek (47,4 éves) Dél-Alföldön végzik tevékenységüket.

A tanya- és falugondnokok *iskolai végzettségét* tekintve az alábbiakat tapasztaljuk: 2 fő (0,7%) rendelkezik nyolc általános iskolai osztállyal alacsonyabb végzettséggel, 37 fő (12,1%) nyolc általánost, 190 fő (62,1%) szakmunkásképzőt végzett, 72 fő (23,5%) középiskolai érettségivel, míg 2 fő (0,7%) főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezik. Három főről nincs adatunk. A kevesebb mint nyolc általános iskolai osztály végzett ellátók falugondnokként dolgoznak. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a tanyagondnokként dolgozók között magasabb: 16,9%, míg a falugondnokok esetében 11,1%. A szakmunkásképzőt végzettek aránya ugyanakkor a falugondnokok között magasabb: 63,8%, míg a tanyagondnokok esetében 57,6%. A középiskolai érettségivel rendelkezők aránya közötti különbség elenyésző: 23,7% a tanyagondnokok és 23,9% a falugondnokok között. Főiskolai, egyetemi végzettséggel egy tanyagondnok (1,7%) és egy falugondnok (0,4%) rendelkezik. A települési önkormányzatok tanya- és falugondnokai között minden iskolai végzettségi kategóriát megtalálunk: kevesebb mint nyolc általánossal 0,7%-uk (2 fő) rendelkezik, főiskolai, egyetemi végzettséggel pedig 0,3%-uk (1 fő). A legjellemzőbb iskolai végzettség a szakmunkásképző: ez a települési önkormányzatok által alkalmazott tanya- és falugondnokok 63,6%-ának végzettsége. Az alapítványok, egyesületek által alkalmazott

tanya- és falugondnokok fele (2 fő) középiskolai érettségivel, negyede (1 fő) szakmunkásképzővel és szintén negyede (1 fő) főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik. Az egyetlen egyházi fenntartású szolgálat alkalmazottja középiskolai érettségivel bír. A szolgálatot működtető település nagysága és a tanya- és falugondnokok iskolai végzettsége közötti kapcsolatot az alábbi táblázat mutatja.

16. sz. táblázat
A tanya- és falugondnokok iskolai végzettsége a szolgálatot működtető település lélekszáma szerint

A tanya- és falugondnok iskolai végzettsége		A település lélekszáma (fő)							Összesen
		0 – 499	500 - 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	100 000 és felette	
kevesebb mint nyolc általános	fő	2	-	-	-	-	-	-	2
	%	1,1	-	-	-	-	-	-	0,7
nyolc általános	fő	22	7	3	4	-	1	-	37
	%	12,1	11,5	9,4	18,2	-	100,0	-	12,2
szakmunkásképző	fő	120	38	18	13	1	-	-	190
	%	65,9	62,3	56,3	59,1	50,0	-	-	62,7
középiskolai érettségi	fő	37	16	11	5	1	-	2	72
	%	20,3	26,2	34,4	22,7	50,0	-	66,7	23,8
főiskola, egyetem	fő	1	-	-	-	-	-	1	2
	%	0,5	-	-	-	-	-	33,3	0,7
Összesen	fő	182	61	32	22	2	1	3	303
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Láthatjuk az adatokból, hogy az ötszáz fő alatti települések esetében minden iskolai végzettség megjelenik, tehát a legalacsonyabb és legmagasabb egyaránt. A csoportok igen eltérő nagysága miatt az összehasonlítás nem teljesen megalapozott, az adatok inkább tájékoztató jellegűnek tekinthetők. Ugyanezen kérdés kapcsán a régiós adatok a következő táblázatban láthatók.

17. sz. táblázat
A tanya- és falugondnokok iskolai végzettsége a régió szerint

A tanya- és falugondnok iskolai végzettsége		Régió							Összesen
		Közép-M agyaro.	Közép-Du nántúl	Nyugat-D unántúl	Dél-Duná ntúl	Észak-Ma gyaro.	Észak-Alf öld	Dél-Alföld	
kevesebb mint nyolc általános	fő	-	-	-	-	1	1	-	2
	%	-	-	-	-	1,2	2,9	-	0,7
nyolc általános	fő	2	1	5	8	7	7	7	37
	%	100,0	4,8	9,6	10,4	8,6	20,0	20,0	12,2
szakmunkásképző	fő	-	16	38	46	55	14	21	190
	%	-	76,2	73,1	59,7	67,9	40,0	60,0	62,7
középiskolai érettségi	fő	-	4	9	22	18	12	7	72
	%	-	19,0	17,3	28,6	22,2	34,3	20,0	23,8
főiskola, egyetem	fő	-	-	-	1	-	1	-	2
	%	-	-	-	1,3	-	2,9	-	0,7
Összesen	fő	2	21	52	77	81	35	35	303
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kevesebb mint nyolc általános iskolai osztályt végzett tanya- és falugondnokokat az észak-magyarországi és az észak-alföldi régióban találunk. A legfeljebb általános iskolát végzett tanya- és falugondnokok legnagyobb arányban (100,0%) a közép-magyarországi régióban tevékenykednek, bár ez esetben is mindössze két főről van szó. A szakmunkásképzőt végzettek aránya a közép-dunántúli régióban a legmagasabb (76,2%) és az észak-alföldi

régióban a legalacsonyabb (40,0%) és egyben e régióban a legjellemzőbb (34,3%) a középiskolai érettségivel rendelkező szolgáltatók aránya. Főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkező tanya- és falugondnokokat a dél-dunántúli, valamint az észak-alföldi régióban találunk.

Ami a tanya- és falugondnokok *képzettségét* illeti, igen változatos a kép, ezért csak az e tevékenységhez köthető képzettségekről teszünk említést. Az adatbázisban szereplők közül 272 fő szakmáját ismerjük. Közülük 19 fő (7,0%) végezte el a falu- és tanyagondnokok számára szervezett képzést, és 5 fő (1,8%) rendelkezik szociális képzettséggel (szociális ápoló, gondozó, szociális asszisztens, szociális munkás).

Arra vonatkozóan, hogy a tanya- és falugondnokok *mióta végzik ezt a tevékenységet*, 296 főről van adatunk. E szerint 3 főről (1,0%) tudjuk, hogy még nincs egy éve, hogy ilyen minőségben dolgozik, és 1 főről (0,3%), hogy 16 éve, tehát a válaszadóink közül leghosszabb ideje végzi ezt a tevékenységet. A 296 fő esetében a tanya- és falugondnokként eltöltött idő átlagosan 5,7 év. A tanyagondnokok ennél valamivel hosszabb időt töltöttek már el e funkcióban, hiszen esetükben az átlagos érték 6,3 év, míg a falugondnokok esetében az összesített értéknél valamivel alacsonyabb, 5,6 év. A települési önkormányzati fenntartású szolgálatoknál átlagosan 5,7 éve, a civil fenntartásúaknál átlagosan 6,8 éve, és az egyházi fenntartású szolgálatnál átlagosan 8 éve dolgoznak a tanya- és falugondnokok. A működtető település nagysága és a szolgálatnál eltöltött idő közötti összefüggés nem tűnik szorosnak, azaz az átlagok hullámzóak, ezért csak a szélső értékeket jelezzük: legkevesebb ideje (átlagosan 5,2 éve) az ötszáz és ezer fő közötti településeken, leghosszabb ideje (átlagosan 7 éve) a százezer fős vagy annál nagyobb települések szolgálatainál dolgoznak a tanya- és falugondnokok. Végül a régiók kapcsán szintén a szélső értékeket bemutatva: a legrövidebb időt a közép-dunántúli szolgálatok tanya- és falugondnokai töltötték el funkciójukban (átlagosan 4,0 évet), míg a leghosszabb időt (átlagosan 7,1 évet) az észak-alföldi régióban.

Azt, hogy *a tanya- és falugondnokok milyen területen dolgoztak ebbéli tevékenységük megkezdése előtt*, az alábbi táblázat mutatja, mely 302 fő adatait tartalmazza.

18. sz. táblázat

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenységük megkezdése előtt dolgoztak

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenység megkezdése előtt dolgoztak	A tanya- és falugondnokok	
	száma (fő)	aránya (%)
ez az első munkahelye	4	1,3
munkanélküli volt	52	17,2
közigazgatás	24	7,9
oktatás	4	1,3
kulturális	1	0,3
egészségügy	2	0,7
szociális	17	5,6
egyéb szolgáltatás	47	15,6
mezőgazdaság	64	21,2
ipar	50	16,6
egyéb	37	12,3
Összesen	302	100,0

Amint látható, adatbázisunkban leginkább olyan tanya- és falugondnokok szerepelnek, akik e tevékenység megkezdése előtt mezőgazdasági területen dolgoztak (arányuk 21,2%). Őket követik azok, akik munkanélküliek voltak (17,2%), majd azok, akik az ipar területén tevékenykedtek (16,6%). Legkevésbé olyan személyekkel találkozunk, akik kulturális (0,3%), illetve egészségügyi (0,7%) területen dolgoztak korábban. A korábban szociális területen dolgozók aránya 5,6%.

A szolgálat típusa a következőképp differenciálja az adatokat.

19. sz. táblázat

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenységük megkezdése előtt dolgoztak – a szolgálat típusa szerint

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenység megkezdése előtt dolgoztak	A szolgálat típusa				Összesen	
	tanyagondnoki		falugondnoki			
	fő	%	fő	%	fő	%
ez az első munkahelye	2	3,4	2	0,8	4	1,3
munkanélküli volt	7	11,9	45	18,6	52	17,3
közigazgatás	6	10,2	18	7,4	24	8,0
oktatás	1	1,7	3	1,2	4	1,3
kulturális	-	-	1	0,4	1	0,3
egészségügy	-	-	2	0,8	2	0,7
szociális	10	16,9	7	2,9	17	5,6
egyéb szolgáltatás	10	16,9	36	14,9	46	15,3
mezőgazdaság	12	20,3	52	21,5	64	21,3
ipar	4	6,8	46	19,0	50	16,6
egyéb	7	11,9	30	12,4	37	12,3
Összesen	59	100,0	242	100,0	301	100,0

Az adatok szerint a legnagyobb eltérést a két szolgáltatás-típus között a szociális terület kapcsán találunk: míg a tanyagondnokok 16,9%-a dolgozott szociális területen, mielőtt tanyagondnokként elhelyezkedett, addig a falugondnoknak mindössze 2,9%-a. Hasonló nagyságrendű eltérést tapasztalunk az ipar kapcsán, bár ez esetben a falugondnokok aránya magasabb: 19,0%-uk dolgozott e területen korábban, míg a tanyagondnokoknak csak 6,8%-a. Ugyancsak nagyobb – 5,0% feletti – eltérést találunk a munkanélküliség kapcsán: a tanyagondnok 11,9%-a, a falugondnokok 18,6%-a volt munkanélküli a tanya- és falugondnoki tevékenység megkezdése előtt.

Tekintettel arra, hogy adatbázisunkban főként olyan tanya- és falugondnokok adatai találhatók, akik települési önkormányzati fenntartású szolgálatnál dolgoznak, e csoport adatai nem térnek el jelentősen az 5. sz. táblázatban bemutatott értékektől, ebből eredően elégségesnek mutatkozik a másik két fenntartói csoport részletesebb bemutatása. A civil fenntartású szolgálatoknál dolgozó négy tanya- és falugondnok az alábbi területeken dolgozott tevékenysége megkezdése előtt: 1 főnek ez az első munkahelye, 1 fő korábban munkanélküli volt, 1 fő egyéb szolgáltatási területen, 1 fő pedig egyéb területen dolgozott. Az egyházi fenntartású szolgálat alkalmazottja egyéb szolgáltatási területen tevékenykedett korábban.

A működtető település lélekszáma és a falu- és tanyagondnokok korábbi tevékenységei közötti kapcsolatot láthatjuk az alábbi táblázatban.

20. sz. táblázat:
A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenységük megkezdése előtt dolgoztak – a működtető település lélekszáma szerint

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenység megkezdése előtt dolgoztak		A település lélekszáma (fő)							Összesen
		0 – 499	500 - 999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 9 999	10 000 – 19 999	100 000 és felette	
ez az első munkahelye	fő	1	2	-	-	-	-	1	4
	%	0,6	3,2	-	-	-	-	33,3	1,3
munkanélküli volt	fő	35	10	5	1	1	-	-	52
	%	19,4	16,1	15,6	4,5	50,0	-	-	17,2
közigazgatás	fő	10	7	3	3	-	1	-	24
	%	5,6	11,3	9,4	13,6	-	100,0	-	7,9
oktatás	fő	1	-	1	2	-	-	-	4
	%	0,6	-	3,1	9,1	-	-	-	1,3
kulturális	fő	1	-	-	-	-	-	-	1
	%	0,6	-	-	-	-	-	-	0,3
egészségügy	fő	-	1	1	-	-	-	-	2
	%	-	1,6	3,1	-	-	-	-	0,7
szociális	fő	6	3	2	6	-	-	-	17
	%	3,3	4,8	6,3	27,3	-	-	-	5,6
egyéb szolgáltatás	fő	24	11	7	2	1	-	2	47

	%	13,3	17,7	21,9	9,1	50,0	-	66,7	15,6
mezőgazdaság	fő	45	9	7	3	-	-	-	64
	%	25,0	14,5	21,9	13,6	-	-	-	21,2
ipar	fő	37	10	2	1	-	-	-	50
	%	20,6	16,1	6,3	4,5	-	-	-	16,6
egyéb	fő	20	9	4	4	-	-	-	37
	%	11,1	14,5	12,5	18,2	-	-	-	12,3
Összesen	fő	180	62	32	22	2	1	3	302
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az eltérő csoportnagyságok okán ez esetben sem lehet megfelelő az összehasonlítás, ám tendenciát egy-két szempont esetében felfedezhetünk, főként, ha csak az ötezer főnél kisebb lélekszámmal rendelkező településeket tekintjük. Így például azt látjuk, hogy a falu-, illetve tanyagondnoki tevékenység előtt az iparban dolgozók aránya a település lélekszámának emelkedésével csökken. A szociális terület kapcsán azonban ellentétes a tendencia, hiszen ez esetben minél nagyobb a település (ám még nem haladja meg az ötezer főt), annál nagyobb arányban találkozunk olyan személlyel, aki korábban e területen dolgozott. A többi terület kapcsán az értékek meglehetősen hullámzóan alakulnak. Végül a regionális különbségek az alábbiaképp alakulnak.

21. sz. táblázat
A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenységük megkezdése előtt dolgoztak
– a régió szerint

A terület, melyen a tanya- és falugondnokok a tevékenység megkezdése előtt dolgoztak		Régió							Összesen
		Közép-M agyaro.	Közép-Du nántúl	Nyugat-D unántúl	Dél-Duná ntúl	Észak-Ma gyaro.	Észak-Alf öld	Dél-Alföld	
Ez az első munkahelye	fő	-	-	-	-	1	2	1	4
	%	-	-	-	-	1,2	5,9	2,8	1,3
munkanélküli volt	fő	-	3	6	16	18	4	5	52
	%	-	15,0	11,5	20,8	22,2	11,8	13,9	17,2
közigazgatás	fő	-	2	4	5	5	5	3	24
	%	-	10,0	7,7	6,5	6,2	14,7	8,3	7,9
oktatás	fő	-	-	-	3	-	1	-	4
	%	-	-	-	3,9	-	2,9	-	1,3
kulturális	fő	-	-	-	1	-	-	-	1
	%	-	-	-	1,3	-	-	-	0,3
egészségügy	fő	-	1	-	-	-	-	1	2
	%	-	5,0	-	-	-	-	2,8	0,7
szociális	fő	-	1	3	3	1	4	5	17
	%	-	5,0	5,8	3,9	1,2	11,8	13,9	5,6
egyéb szolgáltatás	fő	1	4	7	12	14	5	4	47
	%	50,0	20,0	13,5	15,6	17,3	14,7	11,1	15,6
mezőgazdaság	fő	1	2	9	17	19	7	9	64
	%	50,0	10,0	17,3	22,1	23,5	20,6	25,0	21,2
ipar	fő	-	4	15	11	14	3	3	50
	%	-	20,0	28,8	14,3	17,3	8,8	8,3	16,6
egyéb	fő	-	3	8	9	9	3	5	37

	%	-	15,0	15,4	11,7	11,1	8,8	13,9	12,3
Összesen	fő	2	20	52	77	81	34	36	302
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A közép-magyarországi régióban dolgozó két fő az egyéb szolgáltatások, illetve a mezőgazdaság területén dolgozott, mielőtt elkezdett volna tanya-, illetve falugondnökként tevékenykedni. A Közép-Dunántúl szolgáltatói egyötöd-egyötöd arányban az egyéb szolgáltatások és az ipar területén dolgoztak. A közép-dunántúli régióban egyértelmű az ipar fölénye (28,8%) e kérdés kapcsán. Ugyanakkor Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon, Észak- és Dél-Alföldön legnagyobb arányban olyan tanya- és falugondnokokat találunk, akik a mezőgazdaságban dolgoztak, mielőtt e feladatkört betöltötték volna.